

821.124-9

T12

1426

427.
62322

ȘCOALELOR

ATORILOR CLASICI GRECI
ȘI ROMANI

No. 12

P. CORNELIUS TACITUS

CARTEA DESPRE GERMANIA

TRADUCERE DIN LATINEȘTE

DE

I. P. SACHELARIE

62.322 C

TIP. «JOCKEY-CLUB», BUCUREȘTI

MCMXXIII

Lel 4.50

821 - 94 = 99.0

91(430) (0.82 - 94)

2.240
II 23.213

T12

107 II

~~1426~~

BIBLIOTECA AUTORILOR CLASICI GRECI ȘI ROMANI

P. CORNELIUS TACITUS

L. 427.

T. #

CARTEA DESPRE GERMANIA

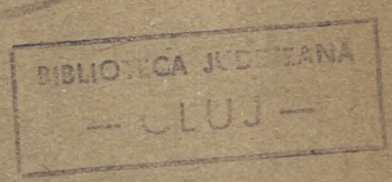
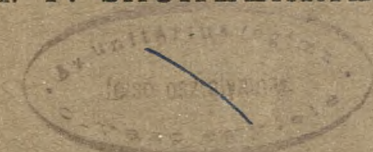

TRADUCERE DIN LAT ÎN ROMÂNĂ

DE

62322 C

I. P. SACHELARIE

526.893

BUCUREȘTI

EDITURA LITERARĂ „CASA ȘCOALELOR”

1923

PARTEA I-a

CAP. 1.

Intreaga Germanie este despărțită de Galia, Raetia și Panonia prin fluviile Rin și Dunăre, iar de Sarmați și Daci pe deoparte prin teama reciprocă, pe de alta prin granița munților. Pe celelalte părți le scaldă Oceanul care cuprinde întinse golfuri și imense spații insulare, de curând cunoscute de noi prin oarecare popoare și prin regii lor pe cari ni i-a descoperit războiul.

Rinul, isvorând din înălțimile raetice ale Alpilor nepătruns de prăpăstioși, face o dulce încovoietură la Apus ca să se amestice cu Oceanul nordic.

Dunărea scoborând în pantă dulce din șira nu așa de înaltă a muntelui Abnoba curge pe lângă mai multe popoare până ce se asvârlă în marea pontică prin șase brațe : a șaptea gură se slegește în mlaștini.

CAP. 2.

Pe Germani i-aş socoti ca băstinaşii acestei ţări şi întru nimic amestecaţi cu fugarii sau colonii altor ginţi, pentrucă odinioară acei ce căutau să-şi schimbe locuinţele nu se întindeau pe pământ, ci pe apă, — şi acel Ocean întins fără măsură în sus, aş zice ocean vrăjmaş, eră vizitat numai arareori de către corăbiile pământurilor noastre. Dar cui i-ar veni oare, ca, părăsind Italia, Africa sau Asia să perigrineze pe o mare necunoscută şi nelipsit de pericole spre Germania, — hâd pământ, cu climă aspră, trist la înfăţişare şi lipsit de podoa-bele câmpului, — dacă acolo numai n'ar fi patria sa?

În vechile lor cântece, singurele documente şi monumente istorice dela ei, Germanii preaslăvesc pe un zeu Tuisto născut din pământ şi pe fiul acestuia, Mannus, — obârşia şi plăsmuitorii neamului lor. Ei atribue lui Mannus trei fii, după al căror nume Germanii de lângă Ocean trebuie să fie numiţi Ingevoni, cei dela mijloc Hermioni, iar cei din rest Istevoni. Totuşi unii — neînchipuita vechime permite mult joc liber închipuirii — afirmă că s'ar fi tras mai mulţi fii din zeu şi că ar fi fost denumiri de mai multe popoare: Marsii, Gambrii, Suevii, Vandilii şi că acestea sunt denumiri tot atât de vechi şi de legitime. De aceea cuvântul de «german» ar fi nou şi de curând format, pentrucă acei cari au trecut Rinul şi au isgonit

pe Gali, Tungrii de azi, își dăduseră pe atunci numele de Germani; astfel că numele unei populațiuni, nu al întregii ginți, s'a impus încetul cu încetul în așa fel încât, adoptând cu toții această denumire, născocită la început de învingător ca să inspire teama, au preferat mai în urmă să se cheme între ei pe noul nume de «german».

CAP. 3.

Zicerile lor povestesc că a fost și la ei Hercule și cei cari merg în luptă îl cântă pe el ca pe cel dintâiu printre eroii vestiți. Ei au încă alte cântece rășboinice la a căror trâmbițare, pe care ei o numesc «barditus», își aprind curajul și din al căror răsunset presimt soarta luptei apropiate; căci ei înprăștie spaima în dușman, sau ei înșiși tremură de spaimă, după cum răsună cântecul de bătaie. Și nu atât strigăte zadarnice trebuie să vezi în acele cântece, cât spiritul curajului lor la olaltă. Ei caută cu râvnă să atingă tonurile sălbatece și surd-tremurătoarele sgomote; de aceea ei țiu scutul la gură așa ca larma spărgându-se în bolta-i să crească mai plină și mai puternică prin răsfrângere.

Dealtfel cred unii că și Ulysse a ajuns la pământurile Germaniei în acea lungă și fabuloasă rătăcire a lui pe acest Ocean deschis, și că Asciburgius

oraș care și astăzi este locuit, fiind situat pe țărmul Rinului, ar fi fost fundat și denumit de el; ceva mai mult, ei cred că nu de mult s'ar fi descoperit un altar consacrat lui Ulyse la care eră alăturat numele părintelui său Laerte, și că există până acum morminte și unele monumente pe granița dintre Germania și Răeția cu inscripții în literă greacă. Dar acestea sunt lucruri pe care nu sânt îndreptățit nici să le resping, nici să le confirm argumentând: oricine poate să le considere după propria-i plăcere fie ca adevăr, fie ca poezie.

CAP. 4.

În ce mă privește mă alătur la părerea acelor care consideră populația germană ca pe o națiune neamestecată prin legături de căsătorie cu alte națiuni, ci ca pe o națiune proprie, curată și într'atât de asemănătoare numai ei însăși. De aci una și aceeași construcție corporală la această întreagă și numeroasă masă de oameni: ochi sălbateci și albaștrui, părul blond-roșcat, corpul mare și atât de sdravăn în atacuri: n'au însă aceeași strășnicie pentru oboseli și munci penibile și întru nimic nu pot ei să suporte setea și căldura; dimpotrivă sunt obișnuiți cu frigul și cu foamea din cauza felului climei și al pământului.

CAP. 5.

Pământul, deși are un aspect atât de felurit, totuși, în general este acoperit cu păduri străvechi sau cu desgustătoare locuri băltoase; în partea Galiei, mai ales, umed, în partea Noricului și a Panoniei din contra bătut de vânturi; destul de productiv, totuși neprielnic pomilor fructiferi, bogat în vite, mai ales în cele de statură mică. Cornutelor chiar le lipsește frumuseța și gloria frunții: Germanii se bucură de numărul cât mai mare de vite și acestea sunt singura și cea mai căutată bogăție.

Mă îndoiesc că zei neprielnici și mâniati le-ar fi refuzat aurul și argintul. Totuși n'aș putea confirma că nu se găsește în Germania nici-o vână de argint sau de aur: căci cine le-a căutat vreodată? În orice caz ei sunt prea puțin atrași de posesia și întrebuințarea lor. Se poate vedeà la ei vase de argint pe care le dau în dar solilor și căpeteniilor lor, dar care nu sunt într'o mai-mare vază decât cele făcute din pământ; cei ce ne sunt vecini mai apropiați ai noștri pun totuși preț pe obiceiul de a se face negoț cu aurul și cu argintul, și cunosc unele dintre monedele noastre și chiar le preferă: cei din interiorul țării însă, mai simpli și mai păstrători ai obiceiurilor vechi, se folosesc de schimbul de mărfuri în natură. Primesc din banii noștri pe cei mai vechi și pe cei mai bine cunoscuți: serafii și bigații. Mult mai mult este căutat la ei argintul decât aurul, nu

din vre-o înclinare a sufletului de a-l preferă, ci pentrucă monedele de argint pot fi folosite mai ușor în cumpărarea de comune și ieftine lucruri.

CAP. 6.

Niciodată nu s'a găsit fierul în abundență, după cum se poate vedeà din felul armelor lor: puțini se folosesc de săbii sau de lănci mai mari. Ei poartă lăncii, sau în limba lor frame, cu scurt și ascuțit vârf de fier, însă așa de ascuțite și așa de mania-bile că ei luptă cu aceiași armă fie de aproape, fie dela depărtare — după cum cere nevoia. Călărețul se mulțumește numai cu scut și cu o singură framă, — pedestrașii împărăție deasemenea lăncii și fiecare, purtând mai multe în luptă, le aruncă la distanțe nemăsurate; la luptă ei merg goi sau ușor îmbrăcați în mantă. Nici-o trufie de a se împodobì; numai scuturile și le înfloresc cu culorile cele mai alese. Puțini poartă zale, deabià ici, colo coif sau chivără. Caii lor nu sunt arătoși nici prin frumusețã, nici prin iuțime. Dar încă nici nu sunt învățați să schimbe goana în toate direcțiile, așa cum sunt ai noștri: ei merg drept înainte, sau cu o singură rotație la dreapta, într'un șir așa de strâns încât nimeni nu rămâne în urmă.

În general Germanii sunt încredători mai ales în puterea pedestrimii; de aceea ei luptă amestecați

și, potrivit și legând iuțeala pedestrimii cu marșul de luptă al călăreților, ei scot în fruntea liniei de bătaie pedestrimii, — elita întregii tinerimi. Contingentul de oameni este determinat: întotdeauna o sută dintr'un ținut și după cuvântul «o sută» sunt denumiți de către ai lor, astfel că aceea ce la început a fost o cifră acum este nume și titlu de onoare. Linia de bătaie este alcătuită în formă de unghiu.

A se abate înapoi ca mai pe urmă să se pătrundă din nou înainte este socotit la ei mai degrabă ca vicleșug decât ca lașitate. Pe cei căzuți îi duc ai lor în locuri sigure chiar din timpul nehotărârei luptei. Este socotită ca cea mai mare rușine pierderea scutului; unuia pătat de o atare rușine îi este refuzată comunitatea religioasă și participarea la consfăturile publice; și mulți care supraviețuiesc războiului sfârșesc o viață desonorată prin ștreang.

CAP. 7.

Regii sunt aleși după nobleță, generalii după vitejie. Dar puterea regilor nu este nelimitată, — și generalii sunt stimați mai mult pentru exemplele pe care le dau decât prin comanda pe care o poartă, și după cum sunt de ageri în lupte, după cum atrag asupra lor privirea și dacă mereu stau în fruntea liniei de bătaie. Dealtfel ei nu pot dispune de viața

cuiva, nici nu pot să pună în lanțuri și nici să ordone bătaia cu vergi, decât numai cu îngăduința preoților, — și aceștia dau pedepsele nu din spiritul de a pedepsi și nici din porunca generalului, ci pentru că așa poruncește zeul despre care ei știu că însoțește oriunde pe războinici.

Ei poartă în luptă unele efigii și stindarde, pe care le păstrează în pădurile sfinte.

Cel mai mare stimulent al vitejiei nu este acel pe care-l face hazardul, mulțimea întâmplătoare a excadroanelor sau a liniilor în unghi, ci acel care vine dela familie și dela rudeni; și în apropierea luptătorilor stau cei mai credincioși ai lor așa ca să fie auzite vaetele femeilor, auzite deasemeni plânsetele copiilor lor. Aceștia sunt martorii cei mai demni ai vitejiei lor, dela ei vin cele mai mari laude; ei, luptătorii la mamele lor și la soțiile lor își arată rănile și ele nu se tem ca să le caute rând pe rând și să le îngrijească plăgile; ele poartă hrana și consolarea luptătorilor.

CAP. 8.

Se istorisește că șirurile de luptă care dedeau îndărăt sau care chiar erau aproape de prăbușire, au fost strânse și împinse din nou la luptă de către femei care stăruind în rugămințele lor și asvârlindu-se în fața bărbaților cu piepturile descoperite

le arătau apropiata lor cădere în captivitate, lucru de care ei, Germanii, se tem mai mult decât de căderea lor proprie și încă într'atât că mai puternic te asiguri de bunăcredința cetățitor lor când printre alți ostatici sunt puse sub pumnul vrăjmașului și tinere femei de neam nobil.

Ei socotesc că există în femme o oare care sfințenie și dar profetic, și după cum sfaturile acesteia nu sunt disprețuite, tot astfel ei nu refuză să asculte răspunsurile ei. Noi înșine am văzut sub divul Vespasian pe acea Velede preaslăvită ca ființă divină de atâtea popoare germanice; tot așa ei au preamărit odinioară pe Albruna și încă pe multe alte femei, totuși nu din lingușire, dar nici ca să facă din ele zeițe.

CAP. 9.

Dintre zei ei cinstesc pe Mercur căruia la anumite zile îi sacrifică însăși victime omenești. Fac însă jertfe de animale lui Marte și lui Hercules. O parte din Suevi sacrifică și zeiței Isis: de unde vine însă cauza și origina acestui cult strein așa putea foarte greu să-mi dau seama, numai dacă însuși chipul zeiței figurat ca o liburnă nu ne-ar indica transplantarea unei religii străine. De altfel nu este în obiceiul lor să închidă zeii între pereți, nici ca pe ei, cei din înălțimea cerurilor,

să-i asemenea cu înfățișarea figurii omenești: ei consacră păduri și crânguri ca temple ale zeilor și sub denumirile lor ei invocă acea putere pe care ei o văd numai în clipele de înfrigurată adorare.

CAP. 10.

Ei sunt acei cari, mai mult ca oricare alt popor, dau cea mai mare atenție auspicilor și sorților; procedul la sorți este simplu. O ramură, ruptă dintr'un pom fructifer, o taie în bucățele pe care deosebite prin oare care semne, le împrăstie fără nici-o socoteală și la întâmplare pe o pătură albă. Apoi, dacă consultarea se face în mod public preotul tribului, dacă se face în particular, însuși părintele familiei, după ce și-a înălțat privirea către cer și a rugat pe zei, ridică de trei ori fiecare frântură de lemn și interpretează pe cele astfel ridicate după semnele încrustate în ele. Dacă sunt nefavorabile nu se mai face nici-o consultare în în aceiași zi despre acelaș lucru; dacă sunt favorabile se cere și auspiciilor aderarea lor.

Lor le este cunoscut chiar și obiceiul de a interpreta șborul și cântecele pasărilor: este însă un mod propriu al poporului de a căuta proorocirile și oracolele cailor. Caili albi sunt hrăniți, prin chel-tuială publică, în aceleași sfinte păduri și în ace-

leăși dumbrăvi, — sustrași dela munca grea a muritorilor; pe ei, înhămați la carul sfânt, îi însoțesc preotul și regele sau conducătorul cetății și le observă freamătul și nechezatul. Și nu se dă vreunei alte prevestiri o încredere mai mare, nu numai de către popor, dar chiar de către bărbații lor de seamă; căci preoții se socotesc pe ei înșiși numai ca servitorii zeilor, pe cai însă ca pe credincioșii lor cei mai de aproape.

Mai este încă un mod de smulgere a prevestirilor, prin care ei caută să cunoască reușita războaielor mai însemnate. Se caută anume să se facă în orice chip un prizonier din poporul cu care se poartă războiul și pe acesta îl obligă să lupte cu un ales din poporul lor, fiecare în armele proprii patrii: victoria unuia sau a altuia este primită drept pronostic.

CAP. 11.

Despre lucrurile de mai puțină importanță țin sfat numai căpeteniile, despre cele mai mari toți laolaltă, în așa fel totuși ca și acelea, asupra cărora numai poporul are deciziunea să fie aduse și în fața căpeteniilor.

Ei se adună, — numai dacă ceva neprevăzut și întâmplător nu intervine, — la zile hotărâte după cum este sau lună nouă sau lună plină: căci ei

socotese acest timp ca cel mai favorabil pentru afacerile statului. Ei calculează timpul nu după numărul zilelor, ca noi, ci după cel al nopților. Astfel fixează termenul adunărilor, și tot astfel convocările: se pare că noaptea aduce ziua. Este un viciu născut din spiritul de libertate de a nu se strânge toți deodată, — ca și cum ar ascultă de un ordin, — ci ca a doua sau chiar a treia zi să se piardă zadarnic din cauza zăbavei celor care se adună. Indată ce adunarea este îndestul de mare ei iau loc, înarmați. Tăcerea este cerută de preoți, cari, în astfel de momente au și dreptul de a stăpâni prin constrângere. Apoi fie regele, fie principele, pe urmă ceilalți fie după vârstă, fie după nobleță, fie după rangul în războiu, fie după elocință, — toți sunt ascultați în spusele lor, sprijinite mai mult pe autoritatea opiniei decât pe importanța comenzii ce o au. Dacă displace concluzia ei o resping cu freamăt; dacă place, ei zăngănăsc framele drept aprobare: semnul cel mai distins al asentimentului este de a aplaudă cu armele.

CAP. 12. —

La adunările populare se poate deasemeni să se aducă acușări și să se facă urmărirea crimelor capitale. Pedepsele sunt deosebite după vină. Trădătorii și transfugii sunt spânzurați de arbori, mișeii

și lași în războiu, precum și impudicii față de natură sunt înecați în mocirle sau în mlaștini, după ce s'a asvârlit asupra lor o leasă. Felurimea pedepselor întinde la aceea ca pe cât este de folositor să fie date pe față nelegiuirile — în timp ce ele sunt pedepsite — pe atât să fie acoperit scandalul faptelor nerușinate. Delictelor mai ușoare însă li se aplică pedepse mai mici: cei dovediți ispășesc vina dând un număr de cai și de vite. O parte din acestea revine regelui sau comunității, o alta celui care trebuie să fie răsbunat sau rudelor acestuia. În sfârșit sunt alese în aceleași adunări și căpeteniile care împart dreptatea în sate și orașe; aceștia se înconjoară de către o sută de inși aleși din popor cari să le dea sprijin cu sfaturile lor și să le mărească autoritatea.

CAP. 13.

Nici-o afacere, fie de interes public, fie particulară, ei n'o tratează dacă nu sunt înarmați. Nimeni însă nu poate îmbrăcă armele mai înainte ca comunitatea să-l fi declarat în stare să le poarte. Deabia atunci îl împodobește pe tânăr, tot într'o adunare, cu scut și framă fie vreunul dintre căpetenii, fie părintele, fie rudele lui: aceasta este toga lui, aceasta prima onoare a tinerimii; mai înainte de aceasta Germanii consideră pe tânăr ca

pe un vlăstar al casei, de aci înainte însă ca pe unul al Statului.

Distincția înaltei descendențe sau a marelor merite ale părinților se împrumută prinților ca titlu de cinste încă din timpul celei mai fragede tinereți; ceilalți se alătură la căpeteniile mai puternice și îndelung încercate — și nu este nici o rușine pentru ei să fie văzuți printre tovarășii de suită; pentru că suita are și ea distincția ei după priceperea principelui în jurul căruia se strânge. Este o mare râvnă printre oamenii din suită să ocupe locul de frunte pe lângă principele lor și printre principii să aibă oameni de suită cât mai numeroși și cât mai oțeliți. Aceasta este onoarea lor, acestea puterile lor, ca să fie înconjurați întotdeauna de o gloată cât mai mare de tineri cât mai distinși — podoaba lor în liniștea păcii, protecția lor în vârtoarea războiului. Și nu numai la propriul lor popor, dar și la triburile învecinate câștigă nume și glorie acei care strălucesc prin numărul și vitejia suitei lor; ei sunt vizitați de ambasadele streine și cinștiți cu daruri — și de cele mai multe ori ei înăbușe războaiele prin însuși răsunetul numelor lor

CAP. 14.

Dacă se stă în tumultul liniei de bătaie, este rușine pentru prinț să fie întrecut în vitejie, rușine pentru suită să nu egaleze curajul eroic al prin-

țului. Intru totul este lipsit de onoare și acoperit de insultă pentru toată viața acel care se înapoiază de pe câmpul de luptă supraviețuind conducătorului: a apăra și a susține pe conducător, a închină chiar propriile sale fapte vitejești gloriei conducătorului este cea mai sfântă datorie a războinicului: conducătorii luptă pentru victorie, suita pentru conducător.

Dacă cetatea, în care ei sunt născuți, lânțezește într'o lungă pace și în lene, cea mai mare parte dintre nobilimea tânără se asvârlă peste acele popoare care tocmai poartă războiul în acel timp, pentru că liniștea nefolositoare nu place acestei nații — și mai ușor se pot face ei glorioși în primejdii, și mai ușor se întreține acea mare suită prin forță și războiu: căci alcătuirii ei cer dela generozitatea principelui lor acel cal războinic, acea spadă colorată'n sânge și frama bogată în victorii; ei obțin, în loc de soldă, banehete și serbări care deși-s fără pompă, totuși destul de bogate. Mijlocul unei astfel de cheltueli îl dau războaiele și jaful. Să nu-i ceri lui, germanului, să-și cultive pământul sau să aștepte produsele anului, cât să reclame dela dușman și să-și merite rănile. Intru totul i se pare lui lânțezeală și trândăvie a câștigă cu osteneala aceea ce-ți poți pregăti cu sângele.

CAP. 15.

De câte ori nu pleacă în războiu ei își petrec timpul nu atât cu vânatul cât cu lenea, dedați

somnului și mîncărei. Și toemai cel mai puternic și cel mai războinic este acel care nu face nimic, lăsând grija casei, a proviziilor și a ogoarelor femeilor și bătrînilor sau celui mai slab din familie: ci ei stau moleșiți, — ciudată contrazicere a naturii ca aceiași oameni să iubească într'atîta lenevia și să urască tot atîta liniștea.

Este în obiceiul cetățenilor ca să aducă căpeteniilor fie vite, fie roade ale pămîntului pe cap de ins sau mai mult, lucru care, privit drept cinstire, vine în ajutorul trebuințelor casnice ale acestora. Dar mai cu seamă ei se bucură dela neamurile învecinate de daruri, care sunt trimise nu numai de fiecare ins în parte, ci și de întreaga comunitate, ca distincți cai, mărețe armuri, podoabe de mărgelă și coliere; noi adevărim că au primit și bani chiar.

CAP. 16.

Că popoarele germane nu locuiesc nicidecum orașe, că chiar nu le plac întru nimic locuințele înlănțuite este de toți cunoscut. Ei se stabilesc singurateci și separați acolo unde îi învită un isvor, o câmpie, o pădure. Ei își așează satele nu în clădiri legate și înșiruite, după modul nostru: fiecare își împrejmuiește casa sa cu un loc liber fie ca pavăză contra cazurilor de incendiu, fie din neștiința de a clădi. Ei nu se folosesc de cîrămidă

sau de lepedele de piatră: la toate ei întrebuințează materiale grosolane și în afară de gândul de frumusețe sau grație. Numai unele părți ale clădirii le înălbesc mai cu grijă cu un soi de pământ așa de curat și de strălucitor că imită pictura și trăsăturile culorilor. Sunt deprinși să sape și bordee subterane pe care le împovărează pe deasupra cu mult gunoiu — drept locuințe sigure de iarnă sau ca adăposturi pentru recoltă, pentru că astfel de locuințe îndulcesc rigoarea frigului și dacă cândva dușmanul sparge în țară, este supus jefuirii numai ceea ce a rămas deschis, pe când acele apărări ascunse și tăiate în pământ sau îi rămân neobservate sau îi cad în mâini numai dacă sunt căutate cu deamănuntul.

CAP. 17.

Inbrăcămintea obicinuită tuturor este o manta prinsă cu o agrafă sau, dacă aceasta lipsește, cu un spin: dealtfel ei petrec desbrăcați întreaga zi lângă cămine și foc. Cei mai bogați se disting printr'un veștmânt care nu cade însă în valuri ca a Sarmatilor sau Parților, ci este strâns și face să apară fiecare mădular al trupului. Poartă de asemeni și piei de animale — cei din apropierea țărmului renan mai grosolane, cei din interior ceva mai alese, deoarece acestora nu le procură nici-o altă podoabă

comerțul. Preferă însă unele fiare și, jupuindu-le pieile, le împeștritează cu blănille pătate ale niștor animale monstruoase pe care nu le cunoaște decât Oceanul nordic sau vre-o mare necunoscută nouă.

Nu există pentru femei vre-un port deosebit de al bărbaților, numai că ele se îmbracă adeseori cu haine de lână pe care le colorează cu purpură; hainele însă nu-și termină partea de sus cu mâneci, așa că umerii și brațele sunt goale; dar și partea de mai sus a pieptului rămâne descoperită.

Totuși viața de căsătorie este severă la ei și n'ai putea lăuda mai mult o altă parte din obiceiurile lor decât aceasta. Căci ei sunt aproape singurii dintre barbarii care se mulțumesc cu o singură femeie; puțini fac excepție printre ei și aceștia nu din desfrânare, ci pentrucă sunt ceruți în mai multe căsătorii din cauza situațiunei lor de nobili.

CAP. 18.

Soția nu aduce dotă bărbatului, ci bărbatul soției. Sunt de față și părinții și rudele și ele primesc darurile, cerute, nu pentru vanitățile femești și nici ca prin ele să fie împodobită noua mireasă; căci darurile sunt sau boi, sau un cal cu frâne, sau scut cu framă și spadă. Cu astfel de daruri este primită soția după cum și ea aduce în schimb bărbatului lucruri de înarmare: aceste lucruri ei le

socotesc ca pe cea mai puternică legătură, ca pe consacrarea cea mai plină de taină, ca pe însăși zeei căsătoriei. Să nu se creadă că femeia stă în afară de gândurile virtuței, în afară de evenimentele războinice, — și de aceia ei i se spune că începând căsnicia ea devine părtașa grijelor și a pericolelor, că va avea să îndure și să aibă curaj alături de bărbatul ei, fie în timpul păcei, fie în cel al războiului: despre aceasta o prevestește pe ea boii înjugați, înpodobitul cal și armele dăruite. Așă trebuie să trăiască, așă va trebui să moară: pe acestea pe care ea le primește trebuie să le lase demne și neprofanate copiilor, pe acestea trebuie să le primească nurorile și să le transmită nepoților.

CAP. 19.

Astfel trăesc femeile închise în mrejele curățeniei, ferite de ușurătatea spectacolelor, necorupte de ațățările strălucitoarelor banchete. Nici bărbații nici femeile nu cunosc schimbul scrisorilor secrete. La acest popor, deși atât de numeros, sunt extrem de rare adulterele, a căror pedepsire se face în fața tuturor, încredințată fiind numai bărbatului: el o scoate pe adulteră afară din casă, goală, cu părul tăiat, o duce în fața rudelor și o poartă biciuind-o prin întreg satul; nici o iertare nu este deasemeni pentru feciorelnicia cedată; nimic nu-i mai câștigă

ei un bărbat, nici frumuseța, nici tinereța, nici bogăția. Căci nimeni nu se joacă acolo cu vițiile — și a seduce sau a fi sedus nu se cheamă nicidecum obiceiurile veacului. Mult mai bine este de țările în care se mărită numai fecioarele și în care s'a isprăvit odată pentru totdeauna cu speranțele și cu dorințele soției. Astfel femeile primesc un singur bărbat, dupăcum un singur corp și o singură viață, și nu iubesc mai mult pe bărbat decât căsnicia; de altfel nici-un gând lăturalnic și nici o altă dorință mai mare n'o aprinde pe soție.

A fixă numărul copiilor sau a omorî pe vreunul dintre cei născuți după primul este socotit la ei ca o crimă; la ei stăpânesc mai mult obiceiurile bune decât aiurea bunele legi.

CAP. 20.

În orice casă ei cresc goi și murdari cu aceste mădulare, cu aceste corpuri sdravene de care ne mirăm. Sânul propriei mame hrănește pe fiecare și nu sunt lăsați în grija servitoarelor sau a bonelor. Nu vei distinge pe stăpân de serv prin podoabele vreunei educații: ei trăesc printre animalele casei, pe acelaș pământ, până ce vârsta separă pe cei nobili și le relevă curagiul. Deabiă târziu ajunge tânărul la plăcerile iubirei, — de aci neistovita bărbăție. Nu sunt grăbite nici fetele mari;

viața lor de tinerețe este aceeași, înălțimea trupului aceeași: astfel femei și bărbați se unesc, egali fiind și de aceeași sănătate, — și despre vârtoșia părinților dau mărturie copii. Nepoții se bucură de aceeași cinste atât față de unchiu cât și față de părintele lor. Unii socotesc această legătură de sânge ca pe cea mai sacră și ca pe cea mai strânsă și de aceea ei cer la primirea de ostateci mai ales astfel de copii, cașicum aceștia ar fi garanția cea mai sigură pentru suflete și legătura cea mai strașnică pentru familie. Totuși moștenitorii și succesorii sunt numai proprii lor copii, și nu se lasă niciun testament.

Dacă nu sunt copii, cel mai apropiat grad în posesiune sunt frații sau unchiul după tată. Cu cât mai mare este numărul rudelor sau încuscriților cu atât cei bătrâni sunt priviți cu mai multă venerare de către toți; nu se dă nici o considerare lipsei de copii.

CAP. 21.

Moștenitorul trebuie să primească tot așa dușmăniile părintelui său sau a rudelor sale, dupăcum primește și prietenia lor; dar dușmăniile nu durează neobișnuit de mult: căci însăși omuciderea este spălată prin darea unui număr hotărât de vite mari sau de vite mici, și toată casa păgubită primește astfel satisfacție, — și este folositor în stat

acest obicei, pentru că mai periculoase ar fi inimi-
cițiile la o organizație așa de liberă.

Nici-o altă ginte nu este ospitalieră cu atâta profuziune pentru călători și oaspeți ca a lor. A refuză acoperișul oricui dintre muritori se socotește ca o crimă. Fiecare tratează pe oaspete după pu-
terile bogat așternutei mese. Dacă lipsește mâncarea, acel, care tocmai este gazdă, însoțește pe oaspete raătându-i o altă gazdă; amândoi, nechemați, intră la prima casă întâlnită. Aci nu se face deosebire între unul și altul: cu o egală prietenie sunt pri-
miți ambii.

Fie că este cunoscut, fie că nu, nimeni nu discută cererile de drept ale oaspetului. Dacă la plecare oaspetele cere ceva, i se dă, pentru că așa este obiceiul la ei; în schimb este îngăduit să i se facă și lui o asemenea cerere. Germanii se bucură mult de astfel de daruri, dar nu țin socoteală de cele ce dau și nici nu se simt obligați de cele ce au primit.

CAP. 22.

Indată după somn, pe care-l prelungesc mult în timpul zilei, ei fac bae, mai întotdeauna caldă, de oarece la ei iarna ocupă un îndelungat timp. După bae ei mănâncă; locurile le sunt separate pentru fiecare, deasemeni fiecare își are masa sa. Apoi

merg la afacerile lor și nu de mai puține ori la băutura, — întotdeauna însă înarmați. Nu e rușine nimănui să bea toată ziua și toată noaptea. În prea puține cazuri certurile între cei violenți se termină prin înjurături, de cele mai multe ori însă prin răniri și omorîre.

Deasemeni cu mai multă ușurință sunt plănuite în fața paharului reconcilierile cu dușmanul, legăturile de căsătorie, alegerile căpeteniilor, chiar pacea și războiul, — pentru că sufletul în astfel de momente mai ușor se deschide pentru gândurile drepte, mai ușor se înflăcărează pentru simțirele mărimoase. Popor nici viclean, nici iscusit, el își dă pe față secretele sufletului său prin grosolănia glumei: astfel părerea lor este deschisă și lipsită de orice podoabă. A doua zi este cercetat din nou acelaș lucru și hotărârea are valoare pentru toate timpurile: ei deliberează când nu sunt în stare să mintă, ei hotărâsc numai atunci când nu pot să greșească.

CAP. 23.

Mustul de băut, făcut din orz sau din grâu, are o oarecare asemănare cu vinul stricat; locuitorii apropiați de țărml Rinului cumpără și vin. Mâncărurile sunt simple: poame sălbatece, vânat proaspăt sau lapte acru; fără vre-o dibace preparare fără desmierdarea gustului, ei își astâmpără foamea,

Față de băutură însă ei nu au aceeași temperare. Dacă ai fi bineveitor să le dai să bea atât cât doresc ei, mult mai ușor s'ar lăsa învinși prin acest vițiu decât prin războaie.

CAP. 24.

Un singur gen de spectacole au, unul și același în orice adunare. Tinerii, care sunt deprinși cu astfel de jocuri, se asvârlă goi în salturi printre spadele înfipite de jur împrejur și printre framele amenințătoare. Exercițiul pregătește dexteritatea, dexteritatea curajul, — și ei nu o fac pentru câștig sau pentru recompensă: prețul acestor îndrăsnețe jocuri stă în plăcerea spectatorilor.

Și — lucru care te face să te miri — ei cei cumpătați în lucrurile serioase joacă la zar cu atâta nebun curaj de a câștiga sau de a pierde încât, când au pierdut totul, ei angajează la ultima asvârlitură de zar libertatea și însăși persoana lor. Pierzătorul cade de bună voe în sclavie: oricât ar fi el de tânăr, oricât de puternic, suferă să fie pus în lanțuri și să fie vândut: atât de mare este îndărătnicia în faptele rele; ei însă o socotesc drept cinste. Pe sclavii câștigați într'un astfel de chip îi vând în comerț ca să se scape de rușinea unei astfel de victorii.

CAP. 25.

Deoarece treburile sunt împărțite între membrii familiei, ei, Germanii nu se folosesc de ceilalți sclavi precum este în obiceiul nostru; ci fiecare sclav este stăpân pe o locuință a sa proprie și pe penaii săi. Stăpânul îi impune o anumită dijmă fie în vite, fie în grâu sau în lână, întocmai ca unui colon, și sclavul nu se supune mai mult; celelalte servicii ale casei le îndeplinesc nevasta și copiii. Foarte arareori se întâmplă ca un sclav să fie bătut cu vergi sau să fie pus în lanțuri, arareori să fie constrâns la munci silnice. Se întâmplă adesea să-l omoare pe sclav nu din spiritul de a pedepsi sau din severitate, ci din pornire și ură întocmai ca pe un dușman, — cu diferența numai că ei fac acest lucru nepedepsiți de lege.

Emancipații nu sunt cu mult mai presus de sclavi și numai în puține cazuri au o oarecare influență în casă, deloc însă în comunitate, — în afară numai de acele popoare care sunt stăpânite de regi. La acestea ei se ridică chiar deasupra celor născuți liberi și chiar deasupra nobililor; la celelalte popoare însă situația de emancipați supuși la ordine este motivul libertății lor.

CAP. 26.

A dà bani cu dobândă și a profită prin rentă este lucru necunoscut la ei; prin aceasta sunt mai ușor împiedicați de a o face decât dacă ar fi opriți prin lege.

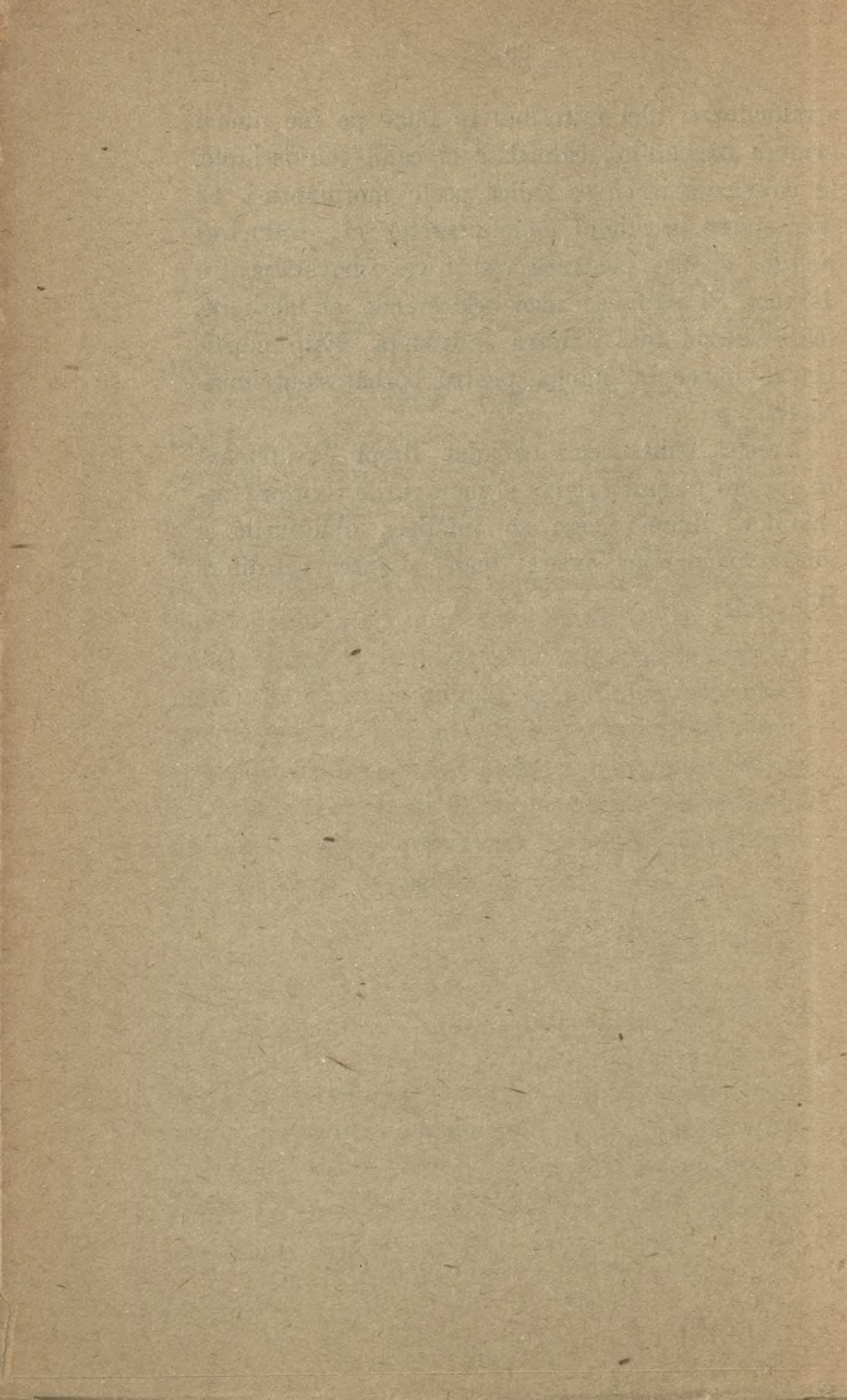
Pe rând de către toată mulțimea — și după numărul cultivatorilor — sunt luate în stăpânire ogoarele pe care le împart apoi între ei după ranguri; nemăsuratele întinderi ale câmpiilor provoacă ușurința împărțirii. Ogoarele se schimbă dela unul la altul în fiecare an și mereu rămâne pământ de întrebuințat. Căci ei nu se străduiesc să întreacă îmbelșugarea și rodnicia pământului prin vrednicia de a plantă pomi roditori, de a împrejmuî livezi, sau de a udă grădini: ei cer pământului numai roadele sale firești. De aceia ei nu împart anul în tot atâtea anotimpuri ca noi: ei au ideea și cuvântul de iarnă, vară și primăvară, nu cunosc însă numele de toamnă și belșugurile ei.

CAP. 27.

La înmormântarea morților nu fac nici-o ceremonie deosebită: numai atât au în vedere ca trupurile bărbaților iluștri să fie arse cu un anumit lemn. Ei nu îngărădesc peste rug nici vestminte

strălucitoare, nici miresme: se pune pe foc numai armura bărbatului, câteodată și calul său de luptă. O colină de iarbă se ridică peste mormântu-i. Ei disprețuesc prestigiul monumentelor și strălucirea bolților greoaie, pentrucă văd în ele o povară pentru defunct. Și părăsesc ușor văicărelele și lacrimile, foarte târziu însă durerea și tristeța. Este cinstit pentru femei să plângă, pentru bărbat să-și amintească.

Acestea sunt acelea ce aduc drept învățământ în genere despre origina și moravurile tuturor Germanilor. Acum voesc să înfățișez obiceiurile și stările popoarelor separat luate, și întru cât diferă între ele.

PARTEA II-a

CAP. 28.

Divul Iulius Caesar, cel mai strălucit dintre istorici, relatează că odinioară Statul Galilor a fost foarte puternic; de aceea este ușor de crezut că și Galii s'au strămutat emigrând în Germania: căci oricât de puțin se împotriva vre-un fluviu ca să se treacă peste el, totuși încă mai puțin se putea opune unui popor galic, în deplina lui putere, ca să ocupe și să-și schimbe niște așezăminte până atunci nedeosebite una de alta și nestăpânite de vreo putere a regilor. Astfel stăpânesc între pădurea Hercynia și fluviile Rin și Main Elveții și mai la Est Boemii, ambele neamuri galice. A rămas și până astăzi numele de Boem și el amintește istoria veche a ținutului, deși locuitorii s'au schimbat.

Dar că Araviscii ar fi emigrat dela Osi în Panonia, sau că Osi delă Aravisci în Germania,

este lucru nesigur, cu atât mai mult cu cât și până azi ei se folosesc de aceeași limbă, de aceleași legi și moravuri și pentrucă, egali odinioară în sărăcie și în libertate, împărtășeau și binele și răul deoparte și de alta a țărmurilor Dunării.

Treverii și Nervii țin peste măsură la pretențiunea de a fi de origină germană, ca și cum prin această glorie a sângelui s'ar separă de orice înrudire cu Galii și de decăderea lor. Însăși malurile Rinului le locuesc, fără îndoială, popoare germanice: Vangionii, Tribocii, Nemeții. Nici chiar Ubii, deși pretind că sunt coloniști romani și se numesc cu plăcere agrippinieni, după numele fundatoarei lor, nu se rușinează de origina lor germană; au emigrat ei odinioară peste Rin și ca dovadă a credinței lor ei obținură așezare pe albia lui ca să fie pavăză acolo, nu ca să fie păziți.

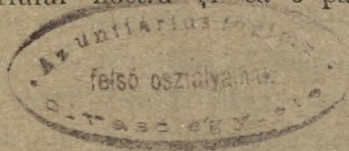
CAP. 29.

Cei mai neîntrecuți în vitejie dintre toate aceste popoare sunt Batavii cari nu ocupă mai mult teritoriu la malul Rinului, decât insula acestui fluviu; odinioară poporul Chattiilor, desbinat printr'o discordie lăuntrică, a invadat ținuturile Batavilor și aceștia s'au plecat împărăției romane. Lor le-a rămas însă rangul de onoare și distincția vechei confederații; ei nu sunt apăsați de nici-un tribut

și nici-o contribuție nu-i slegește; liberi de orice povară și de orice dare, ei sunt înlăturați dela participarea la războaie, întocmai cum sunt cruțate în lupte unele arme și mașini de războiu.

Și poporul Mattiacilor se află în aceeași stare de supunere; mărimea poporului roman s'a întins dincolo de Rin, precum teama respectuoasă de Imperiu dincolo de vechile granițe; așa se face că Mattiacii trăesc ca locuințe și ținuturi peste malul Rinului, dar cu cugetul și inima la noi, — numai că și până acum ei se înflăcărează totuși mai apig de pământul și de cerul patriei lor.

Nu aș putea să prenumăr printre popoarele germanice pe acelea care cultivă ogoarele decumatece, deși locuesc între Rin și Dunăre: aventurieri din Galia, îndrăsneți din cauza sărăciei, puseră stăpânire pe aceste pământuri fără vre-un stăpân statornic; mai târziu însă întinzându-se granițele și santinelele noastre grănicere fiind împinse, acele ogoare au fost socotite ca linia cea mai înaintată a Imperiului nostru și ca o parte dintr'o provincie.

CAP. 30.

Peste aceste popoare, mai spre Nord, — Chattii: începutul temeliei lor se trage din strâmtoarea hereynică, cu ținuturi nu atât de întinse și mlăș-

tinoase ca celelalte ținuturi peste care se întinde Germania: culmile muntoase durează neîntrerupt și descresc numai puțin câte puțin și strâmtoarea hereynică însoțește pe Chattii săi până se isprăvește odată cu ei. Ai de aface cu un popor cu sdravene trupuri, cu structură masivă, privire îndrăzneată și o foarte mare vigoare sufletească și, printre ceilalți germani, cu o mare putere de reflexiune și de pătrundere: despre aceasta mărturisește alegerea căpeteniilor, supunerea față de ele, cunoașterea regulilor luptei, înțelegerea ocaziunilor, zăbovirea atacului, dispozițiile de luptă în timpul zilei, consolidarea în timpul nopții, socotirea norocului printre lucrurile dubioase, a vitejiei printre cele sigure — și în sfârșit, lucru cel mai rar, permis numai disciplinei romane, — bazarea în luptă mai mult pe conducător, decât pe armată. Marea lor putere stă în pedestrime pe care o împovărează, în afară de arme, cu unelte de fortificații și cu alimente: ai putea observa că celelalte ramuri germanice merg la luptă, Chattii însă la războiu. La ei incursiunile inutile și luptele date la întâmplare sunt rare. Este lucru propriu puterii călărimei de a pregăti repede victoria sau de a cedă repede: iuțea este înrudită cu teama, zăbovirea este mai aproape de statornicie.

CAP. 31.

Un obicei, folosit mai rar de celelalte popoare germanice și numai ca o îndrăsneală particulară, a devenit la Chatti ceva cu totul general și anume, când ei ajung la adolescență, să-și lase barbă și păr lung; ei nu leapădă această podoabă a feței, făgăduită și datornică vitejiei, decât numai dacă un dușman va fi abătut. Ei ridică fruntea peste sângele dușmanului și peste prada de războiu, și deabia atunci cred ei că s'au achitat de prețul de a se fi înăscut, deabia atunci se cred demni de patria și părinții lor: numai celor lași și nedestoinici în războaie le rămâne necurățenia părului netăiat. Cel mai viteaz poartă în jurul brațului un inel de fier, întocmai ca un lanț (lucru rușinos la alte popoare) până ce se desface de el prin doborârea unui dușman. Celor mai mulți dintre Chattii le place această podoabă și chiar îmbătrânesc cu această insignă pe ei; aceștia sunt arătați cu degetul atât de către dușmani cât și de ai lor; începuturile tuturor luptelor sunt datorită acestora; lor li se cere să stea întotdeauna în prima linie, — nemai văzut lucru: căci nici în timp de pace ei nu se liniștesc prin vreun soi de viață mai blândă. Nici unul dintre aceștia n'au casă, sau ogor, sau vre-o altă grijă: când ajung la cineva ei sunt ospătați ei, cheltuitori ai bunului strein, disprețuitori a, celui propriu, până când bătrâneța fără vlagă îi face incapabili de un așa de aspru curaj.

CAP. 32.

În apropierea Chattiilor locuiesc la fluviul Rin, cu o albie bine hotărâtă acolo, alcătuint o graniță destul de despărțitoare, Usipii și Tencterii. Tencterii, în afară de deprinderea războiului, sunt neîntrecuți în strașnica disciplină a cavaleriei; și nu este o mai mare laudă pentru pedestrima chatică cât pentru cavaleria Tencterilor. Înaintașii au stabilit gloria ei și nepoții o păstrează întregă. Călăria este jocul copiilor, rivalitatea tinerilor, și în ea perseverează chiar bătrânii. Căii se moștenesc întocmai ca familia, întocmai ca locuința, întocmai ca toate drepturile de succesiune: pe ei îi primește fiul, nu cel mai mare după naștere, ca la celelalte națiuni, ci cel mai aprig în războaie și cel mai viteaz.

CAP. 33.

Odinioară Bructerii se atingeau cu Tencterii: se spune că acum au emigrat peste ei Chamavii și Angrivarii, că Bructerii au fost isgoniți și că au fost pe deplin exterminați prin unirea contra lor a popoarelor vecine, fie din cauza urii împotriva mândriei lor nemăsurate, fie din cauza atracțiunii de pradă, fie dintr'o oarecare favoare a zeilor față de

noi; căci aceștia nu ne doresc spectacolul unei bătălii exterminatoare. Peste șasezeci de mii au căzut nu prin armele și berbecii romani, ci, ceea ce este mai înălțător, pentru petrecerea și desfătarea ochilor noștri. O! doresc să rămâe și să dureze între aceste popoare germanice, dacă nu iubirea față de noi, cel puțin o cât mai mare ură între ele, acum când Imperiul fiind amenințat de fatalitate, norocul nu ne poate da un ajutor mai bun decât discordia între dușmani.

CAP. 34.

Dulgubnii și Chausarii, în spatele Angrivariilor și Chamavilor, se unese cu aceștia și încă cu alte popoare prea puțin cunoscute; în fața lor însă se întind Frisii. Există denumirea de Frisii mari și Frisii mici, după măsura puterilor lor. Ambele națiuni se întind pe marginea Rinului până la Ocean și ocupă coastele nemărginitelor lacuri atinse și de navele noastre romane. Pentrucă noi ne-am aventurat chiar până la acel Ocean: și s'a răspândit zvonul că acolo dăinuiesc până acum columnele lui Hercules, fie că de acolo a venit el, fie că orice se pare pretutindeni ca miraculos ne-am obișnuit s'o atribuim renumelui lui. Și nu a lipsit îndrăzneala lui Drusus Germanicus, dar Oceanul s'a opus ca el însuși să fie cercetat și ca să-l descopere pe

Hercules. Mai târziu nimeni nu s'a mai aventurat în această cercetare și s'a văzut că mai pios lucru și mai respectuos este să crezi în faptele Zeilor decât să le cunoști.

CAP. 35.

Numai atât cunoaștem despre Vestul Germaniei; în spre Nord ea se îndepărtează mult printr'o mare încovoietură. Dela început apare neamul Chaucilor, care, deși începe dela Frisi și ocupă o parte din litoralul mării, se întinde totuși până la granițele tuturor celorlalte ginți de care am vorbit, până ce formează un unghiu intrând în inima Chattiilor. O atât de mare întindere de pământuri nu numai că o dețin Chaucii, dar chiar o umple cu numărul lor, ei, poporul cel mai nobil printre ceilalți Germani, care preferă să-și apere mărimea lui prin spiritul de dreptate. Fără poftă de întindere, fără uitare de sine, desăvârșit de liniștiți, ei nu ațâță pe nimeni la războiu și nu dau buna peste nici un popor cu jafuri și hoții.

Pricina de căpetenie a strălucirii și puterii lor este că, dacă ei sunt cei supremi, nu o datoresc aceasta violențelor; totuși ei sunt cu toții gata de luptă, și dacă împrejurarea o cere, pregătită se înalță armata în picioare, cai și oameni într'un neșpus de mare număr; dar chiar în timp de pace le rămâne numele deasemeni mare.

CAP. 36.

În coasta Chaucilor și a Chatiilor, Cheruscii, neturburați de nimeni, nutresc de mult timp o pace adâncă și îndelung somnoroasă: lucru care le-a fost mai mult plăcut decât sigur, pentru că este rău să trândăvești printre alte popoare puternice și nemăsurate în curaj: acolo unde se trăiește prin tăria pumnului, moderația și onestitatea fac renume numai celor prea puternici. Astfel Cheruscii pe care ordinioară îi numiam cei bravi și cei onești, astăzi îi numim cei leneși și cei proști: soarta a supus blânda lor înțelepciune Chatiilor învingători.

Au fost târâți în ruina Cheruscilor și Fosii, poporul lor vecin, cari le sunt tovarăși într'o egală măsură la lucrurile defavorabile, cari le sunt însă mai în urmă la cele favorabile.

CAP. 37.

În aceiaș mare încovoetură a Germaniei dețin pământ Cimbrii, învecinați oceanului, — mic stat în prezent, dar mare în amintiri glorioase. Încă stau în picioare întinsele urme ale străvechii lor măririi, — pe ambele maluri ale Rinului încă stau spațioasele lagăre de războiu, după al căror circuit ai putea măsură și acum masa și puterea acestei ginți, ai putea

avea dovada unei atât de puternice invazii. Cetatea noastră se află în al șase sute patruzecilea an, când pentru întâia oară a fost auzit zăngănitul armelor Cimbrilor, sub consulii Caecilius Metellus și Papius Carbon; dela care dată dacă socotim până la cel de al doilea consulat al împăratului Traian, fac tocmai două sute zece ani: într'un așa de lung timp a fost Germania învinsă. Și în cuprinsul unei atât de lungi scurgeri de vreme atâtea pagube și de o parte și de alta! Nici Sarnatul, nici Punul, nici Spaniolul, nici Galul, nici chiar Partul nu ne-a făcut să ne obosim atât de mult: căci mai acerbă este libertatea Germanilor decât despotismul lui Arsace. Ce alt lucru ne-ar putea imputa nouă Orientul supus lui Ventidius, în afară de moartea lui Crassus și pierderea a lui Pacorus însuși? Dar Germanii ne-au împrăștiat sau ne-a omorât pe Carbon și pe Cassius, pe Scaurus Aurelius și pe Servilius Caepione, pe Gnaeus Manlius, deasemeni au lovit de moarte cinci armate consulare ale poporului roman și pe Varus și cu el odată și legiunile lui Caesar însuși; și nu nepăgubiți i-au înfrânt pe ei, în însăși locuințele lor, C. Marius în Italia, divul Iulius Căesar în Galia, Drusus, Neron și Germanicus: în sfârșit puternicele armate amenințătoare și turburătoare ale Căesarului Caligula căzură în batjocură, mai apoi se făcu liniște, până ce, profitând de discordiile și răsboaele noastre lăuntrice, luară cu asalt lagărele de iarnă ale legiunelor noastre și intenționau să se asvârle chiar

a supra Galiei; dar au fost împinși în ultimele timpuri, stăpânindu-i mai mult cu triumful decât cu victoria.

CAP. 38.

Acum trebuie să vorbim despre Suevi, cari nu sunt alcătuiți ca Teneterii sau Chatii dintr'o singură ramură; ei dețin partea cea mai mare a Germaniei, despărțiți fiind până acum prin denumiri proprii fiecărei națiuni, deși în genere se numesc Suevi. Caracteristic poporului este de a-și dà părul pe spate și a și-l strânge într'un nod; numai așa se deosebesc Suevii de ceilalți germani, numai așa Suevii liberi de sclavi. Și alte popoare au acest obicei, fie din cauza înrudirei cu Suevii, fie numai din spirit de imitare, lucru care se întâmplă adesea, totuși mai rar, sau în timpul tinereții, — Suevii însă până la bătrânețe chiar silesc înapoi sbârlitul lor păr alb și adesea ei leagă smocul pe o țeastă aproape cheală. Sus-pușii își poartă părul mai împodobit. Aceasta este o grijă a înfrumusețării, dar una nevinovată; și nu o fac ca să iubească sau să fie iubiți, ci ei, cari au să meargă în răsboaie cu părul frumos așezat, se împodobesc ca să inspire în sufletul dușmanului cât mai mult dovada iscusinții lor și cât mai multă spaimă.

CAP. 39.

Semnonii se declară ca cei mai vechi și cei mai nobili dintre Suevi; încrederea în înalta lor vechime este confirmată de un rit religios. La un timp hotărât se strâng prin delegațiuni ale poporului de acelaș sânge într'o pădure, sfântă prin respectul vârstei și prin înfricoșătoarea-i vechime, și acolo ei celebrează întemeierea înspăimântătoare a riturilor lor barbare cu publice ofrande omenești. Mai este încă și altă preacinstire pentru această pădure: nimeni nu poate să intre în ea decât legat în lanțuri, ca semn că este mic și că se pleacă în fața puterii Dumnezeirii.

Dacă vre-unul cade din întâmplare la pământ nu-i este permis nici să se ridice, nici să se înalțe în picioare: el trebuie să se târască pe pământ până afară. Acest obicei religios arată că în această pădure este leagănul poporului, în ea zeul stăpânitor al tuturor, că totul aci înclină, că totul aci se supune. Pe autoritatea acestor credințe se sprijină fericirea Semnonilor: o sută de districte sunt locuite de ei, totuși ei dau dovadă de atâta înțelepciune comună, încât ei cu drept cuvânt se privesc căpetenia Suevilor.

CAP. 40.

Din contra, numărul lor mic i-a făcut vestiți pe Longobarzi. Incinși de numeroase și puternice națiuni, ei își asigură viața, nu prin supunere oarbă, ci prin lupte și primejdii. După ei, Reudignii, Avionii, Varinii, Eudosii, Suardonii și Nuitonii stau apărați de pârâuri și păduri. Nu este nimic de remarcat la fiecare popor în parte, decât numai că ei adoră în comun pe zeitatea Nerthus — care este pământul-mumă — și cu toții cred că ea stăpânește asupra faptelor oamenilor și că vizitează popoarele.

Pe o insulă a oceanului se află un crâng neprihănit și în el carul consacrat zeiței acoperit cu o pătură; nu este permis decât numai preotului să-l atingă. El presimte că zeița este prezentă în sanctuarul ei și o urmează cu multă evlavie pe ea cea trasă de vaci. Atunci sunt zile de veselie și la fiecare popor zile de sărbătoare, pe care zeița le onorează cu venirea și participarea ei. Atunci ei nu merg la războiu și nici nu ridică armele; orice sabie stă închisă în teaca ei; atunci numai pacea și liniștea sunt cunoscute și numai plăcerile, până ce acelaș preot înapoiază în templul ei pe zeița care a zăbovit câtva timp în legătura cu muritorii. Apoi, acolo, carul și pătura și — dacă vrednic este de crezut — zeița însăși este scăldată într'un lac tăinuit. Sclavii îndeplinesc acest serviciu și

imediat acelaș lac îi înghite. De aci acea spaimă ascunsă și acea sfântă recunoaștere a unei ființe pe care o vor contempla numai acei cari i se vor sacrifica prin moarte.

CAP. 41.

O parte a Suevilor se întinde până în ținuturile cele mai necunoscute ale Germaniei: mai apropiată de noi — dacă acum urmărim cursul Dunărei, după cum puțin mai înainte am urmărit cursul Rinului — este comunitatea Hermundurilor, popor credincios nouă Romanilor; de aceea ei își întind comerțul nu numai pe malurile Dunărei, dar chiar până în adâncul splendidei provincii colonizate a Reției. Pretutindeni ei trec fără să fie păziți: și pe când noi arătăm altor popoare armele și lagărele noastre de luptă, le-am deschis acestora casele și așezămintele noastre fără chiar ca ei s'o dorească.

Din mijlocul Hermundurilor isvorăște Elba, odinioară fluviu cunoscut și renumit; acum abia de se mai aude despre el.

CAP. 42.

Lângă Hermunduri trăesc Nariștii, mai departe Marcomanii și Quazii. În frunte printre aceștia stă

gloria și puterea Marcomanilor. Chiar așezările lor sunt câștigate prin curajul de a fi asvârlit odinioară pe Boii afară din ele; dar nici Nariștii și nici Quazii n'au degenerat. Astfel aceste popoare sunt zidul înaintat de apărare al Germaniei atât cât el este încins de Dunăre. Regii Marcomanilor și ai Quazilor ne-au rămas în amintire ca fiind din propria lor ginte (acum ei suferă apăsarea regiilor străini), dar tăria și puterea a acelor regi veneau pe calea influenței romane. Arareori au fost sprijiniți de sabia noastră, mai des însă de aurul și banii noștri, fără ca totuși să aibă o mai mică vază față de noi.

CAP. 43.

În spate Marsignii, Cotinii, Osii și Buri se leagă cu Marcomanii și Quazii. Dintre aceștia Marsignii și Buri amintesc de Suevi prin limba și obiceiurile lor; Cotinii prin limba lor galică, Osii prin limba lor panonică dovedesc că nu sunt Germani, — dar și prin aceea că suferă tributului împovărătoare. O parte din tributuri le-o impune Sarmatii, o altă parte Quazii ca unor oameni de origine streină: Cotinii — ca insulta să le fie și mai mare — sunt puși la munca de a scoate fierul din pământ.

Mai toate aceste popoare au de locuit prea pu-

ține întinderi de șes, stau însă în deșeușul păduilor, pe culmile munților și pe spinările lor. Căci un șir strâns de munți împarte și sfâșie Suevia în două; dincolo de acest șir trăesc încă multe alte popoare printre care numele Lugilor strălucește pe o întindere foarte mare, nume împrăștiat în fruntea a atâtor popoare. Este de ajuns ca să dau numele celor mai puternice: Harii, Helveconii, Manimii, Elisii, Nahanarvalii. La Nahanarvali este de remarcat pădurea sfântă a unui străbun cult religios. Acestui cult îi slujește un preot în port femeesc, dar zeii ne amintesc de Castor și Pollux, în înțeles roman. Prin aceasta se arată puterea acestor zei, numiți Alcii; nici un chip pentru ei și nici o urmă de vre-o aderare streină de țara lor; ei sunt cinși numai ca frați și ca feciori.

Harii, cari întrec peste măsură în putere pe popoarele enumerate mai sus, sunt înfricoșători pentru că își măresc sălbăticia înăscută prin meșteșug și moment: cu negre scuturi, cu trupurile vopsite, ei aleg pentru lupte nopțile cele mai negre și împrăștie spaima prin îngrozitoarea și fantomateca lor armată funerară și nu e nici unul dintre vrăjmași care să reziste acestui neobicinuit și infernal tablou; căci cei dintâiu care sunt învinși în lupte sunt ochii.

CAP. 44.

Dincolo de Eugii, — Gotonii sunt stăpâniți de regi cevă mai aspru decât celelalte popoare germane, totuși nu în detrimentul întregii libertăți. Apoi cevă mai departe, la Ocean — Rugii și Lemovii; particular tuturor acestor popoare le este scutul rotund, sabia scurtă și supunerea față de regii lor.

Dincolo de aceștia, cetățile Suionilor, în însuși mijlocul Oceanului, sunt puternice și prin viteaza lor armată și prin flota lor. Construcția năvilor lor se deosebește de cea a alor noastre prin aceea că, având două prore, oferă întotdeauna un capăt pregătit pentru debarcare. Ei nu-și mână corăbiile cu pânze și nici nu așează lopețile în șir pe laturi: lopețile sunt, ca la bărcile de râu, libere și mișcătoare și sunt așezate când ici, când colo, după cum cere trebuința.

La Suioni bogăția este în mare cinste și asupra lor stăpânește un singur monarh fără ca vre-o excepție sau ca vre-un îndoelnic drept să-i sustragă dela supunerea pe care i-o dătoresc. Nici armele nu le sunt în devălmășie, ca la ceilalți germani, ci zac închise sub paza unui gardian sau chiar a vreunui sclav, pentru că Oceanul oprește incursiunile neașteptate ale dușmanilor, așa că armatele zăbavnice aleargă cu ușurință și fără teamă la arme; și nu este de nici un folos pentru rege dacă în fruntea

armelor se pune ca păzitor fie un nobil, fie un liber născut, fie chiar un emancipat.

Popoarele Sitonilor sunt mărginite de către Suioni. Sitonii, asemănători prin altele celorlalți, se deosebesc numai prin atât că sunt conduși de o femeie: într'atât au decăzut nu numai sub limitele libertății, dar chiar sub limitele sclaviei.

CAP. 45.

Dincolo de Suioni se află o altă mare, înghețată și întotdeauna liniștită, prin care—trebuie să credem—se încinge și se închide cercul pământului, pentrucă ultima rază a apusului de soare durează până la răsărirea lui într'atât de strălucitoare, încât întunecă stelele; credința populară spune că se aude sforăitul asurzitor al soarelui care țâșnește din apă, că se văd trupurile cailor și aureola de raze în jurul capului zeului. Până acolo este—și spusa este adevărată—tăria naturii.

Tocmai de undele litoralului drept al mării suevice sunt scäldate popoarele Aestice, al căror cult și obiceiuri sunt la fel cu ale Suevilor, a căror limbă însă este mai apropiată de cea britanică. Ele preacinstesc pe Mama-Zeilor. Drept marcă a acestui cult ele poartă chipuri de mistreți: acestea sunt în loc de arme—și ocrotirea zeiței se cuvine ori-cărui adorator al ei, mai ales atunci când acesta

s'ar afla înconjurat numai de dușmani. Rare ori se folosesc de sabie, mai des însă de măciucă. Cerealele și celelalte roade ale pământului le cultivă cu mult mai multă sânguință decum este în firea molatecă a Germanilor.

Dar Aestii cercetează și marea și sunt singurii dintre toate celelalte popoare care culeg de prin vaduri și chiar de pe maluri chihlimbarul pe care îl numesc «glaesum». Ca barbari ce sunt, ei nu s'au întrebat și nici n'au descoperit din ce cauză se produce chihlimbarul și care este natura lui; pentrucă mult timp a trebuit el să zacă printre celelalte aruncături ale mării până când luxul nostru i-a făcut lui un renume. Pentru ei el n'are nicio întrebuințare; îl culeg numai brut, îl transportă nelucrat la noi și primesc prețul mirându-se. Vei înțelege totuși că este reșina unor arbori, pentrucă de cele mai multe ori strălucesc în interiorul lui unele insecte târâtoare și chiar unele sburâtoare, care, prinse în vâsc, au fost mai apoi închise pentru totdeauna în acea materie care s'a întărit. Aș putea crede că sunt pe insulele și pe coastele mărilor occidentale păduri și dumbrăvi tot atât de productive ca și ale orientului îndepărtat — unde mustește tămâia și balsamul, — păduri în care reșina pomilor, supusă razelor soarelui apropiat și lichefiată, curge în jos în marea vecină și este mânată la țarmurile apropiate de puterea furtunilor. De vrei să încerci natura chihlimbarului

punându-l la foc, el arde întocmai ca reșina și desvoltă o flacără grăsoasă și mirositoare; apoi, întocmai ca reșina sau ca smoala, se îngroașă.

CAP. 46.

Aci se termină Suevia. Nu știu dacă trebuie să socotesc printre Germani sau Sarmați ramurile Peucinilor, Veneților și Fenilor, deși Peucinii, pe care unii îi numesc și Bastarni, au aceeași limbă, aceeași închinare față de zei, aceleași așezăminte și aceleași locuințe ca și Germanii. Urâtenia și lăncezeala este caracteristică tuturor; de altfel—amestecați fiind prin căsătorii cu Sarmații—pot fi confundați numai puțin cu speța murdară a acestora. Veneții au împrumutat multe din obiceiurile lor; căci tot ce se înalță ca păduri și munți între Peucini și Fenni este străbătut de ei în goana după furțișaguri. Ei trebuiesc socotiți mai de grabă printre Germani, pentru că ei își fixează durabile locuințe, pentru că poartă scut, pentru că sunt pedestrași și se bucură de o nemăsurată iuțeală la mers: lucruri tocmai contrare Sarmaților cari trăesc mai mult călări și în car.

Fennul este afară din cale de sălbatec și ne mai pomenit de sărac: el nu are nici arme, nici cai, nici locuințe; hrana lui este iarba de pe câmpuri, îmbrăcămintea lui pieile de animale, așternutul

lui pământul; singura lui avere stă în săgeți pe care le ascute cu vârfuri de os în lipsă de fier. Vânătoarea hrănește și pe bărbat și pe femeie, căci ei merg împreună pretutindeni și fiecare-și reclamă partea lui din pradă. Pentru ei nu este un alt refugiu în fața fiarelor sau a furtunilor decât că se adăpostesc sub un oare-care acoperiș țesut din ramuri; acolo aleargă tinerii, acolo este limanul bătrânilor. Dar ei socotesc că mai fericiți trăesc astfel, decât să asude la munca ogoarelor, să se istovească în casă sau să încerce speranța și teama în alergarea după norocul lor sau al altora; fără vre-o grijă față de oameni, fără vre-o grije față de zei, ei au ajuns la starea cea mai rea, aceea de a nu-și mai da osteneala nici chiar pentru cea mai slabă dorință.

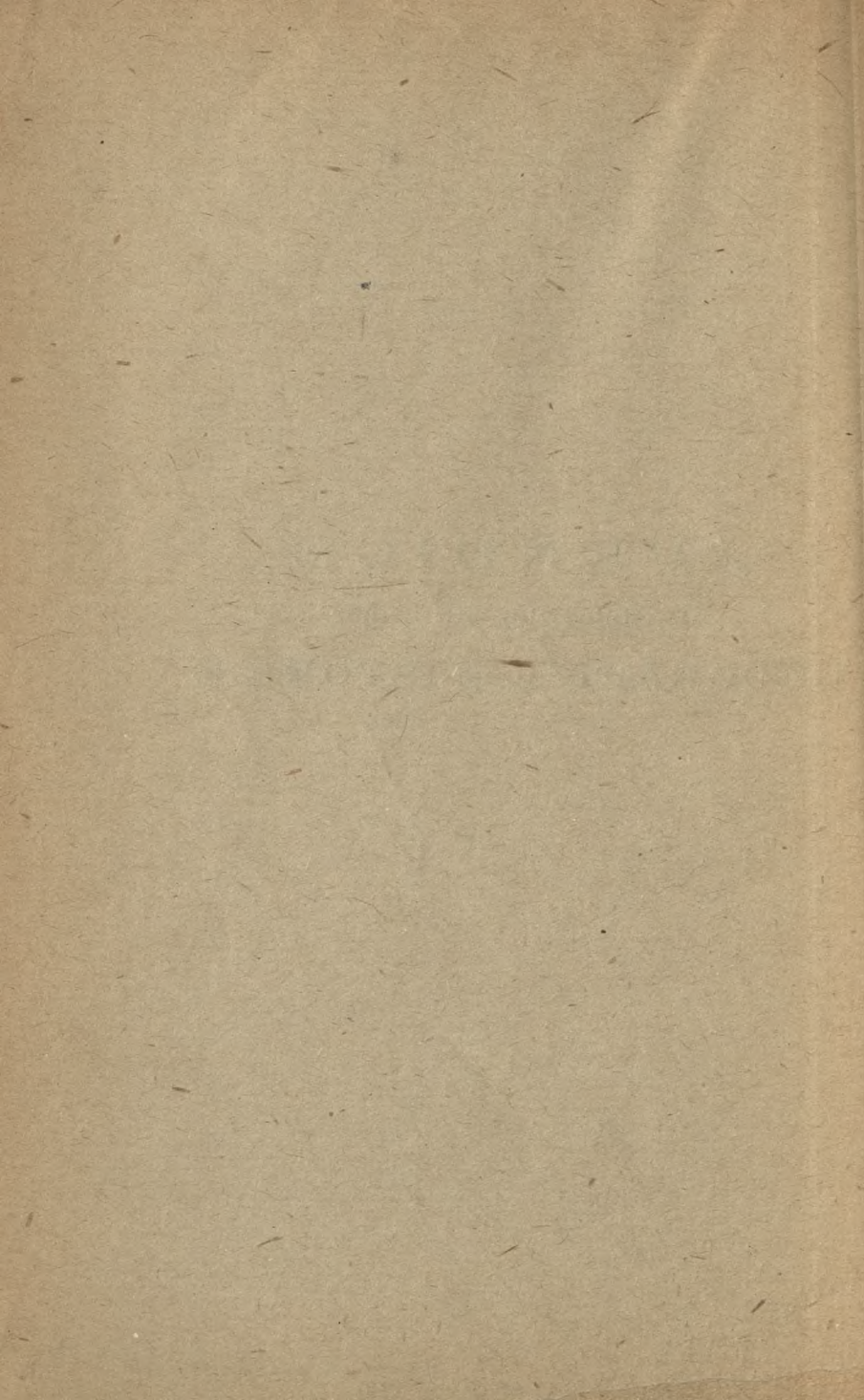
De aci înainte începe domeniul fabulei: astfel Helusii și Axionii ar fi purtând față și obraz omenesc, mădulare și trup însă de animal: lucru pe care eu îl voiu lăsa ca nehotărît și neadeverit.

526.893

APENDICE

al explicațiilor numirelor

GEOGRAFICE și ISTORICE

PARTEA I-a

CAP. 1.

Raetia. — Se întindea dela izvoarele Dunării până la Im, cuprinzând astfel o parte a Württembergului și întreaga Bavarie meridională.

Pannonia. — Așezată la țărmul drept al Dunării corespunde în parte Austriei și Ungariei de astăzi. Germania veche deci cuprindea mai puțin la Sud și mai mult la Nord decât Germania modernă, pentrucă Tacit încheie în cuprinsul ei și Scandinavia și încă multe alte ținuturi care se află la Est de Marea Baltică.

Sarmatii. — De origină slavă se întindeau la Nordul Daciei, pe deoparte dealungul Vistulei până la Marea Baltică, pe de altă parte până la Tanais și Volga, ocupând astfel Polonia și o parte din Rusia.

Imense spații insulare. — Insulele Danemarcei și întreaga Scandinavie care, prea puțin cunoscută pe vremea lui Tacit, eră considerată drept o insulă.

Abnoba. — Culmea cea mai înaintată în spre Sud-Vest a munților Pădurea Neagră, denumită și astăzi *Abnauer Gebirge*.

CAP. 2.

Tuisto. — Origina divină a germanilor, fiul Pământului, tată a lui Mannus din care și-au luat naștere mai multe rădăcini de popoare germanice.

Ingeronii. — Locuiau dealungul Oceanului până la Jutlanda. C. Plinius Secundus numără printre ei pe Cimbrii, Teutonii și Chaucii. Tot după el *Istevonii* sunt cei mai apropiați de Rin, iar din poporul Hermionilor fac parte Suevii, Hermundurii, Catti și Cheruscii (Hist. Nat. IV, 94).

Marsi. — Popor așezat între Ruhr și Lippe, învecinați la Sud cu Cattii, la Nord cu Cheruscii.

CAP. 3.

Asciburgius. — Asburg sau Asberg de astăzi, lângă Mörs pe malul stâng al Rinului nu departe de vărsarea Ruhr-ului în Rin.

CAP. 5.

Noricul. — Vast teritoriu muntos în Germania de Sud-Est pe țărmul drept al Dunării («Danuvium, qua Noricam provinciam praefluit». Ann. II, 63, Tacit). Intinzându-se dela Inn până la muntele Cetius și mărginit la Sud de înălțimile Alpilor el îmbrățișă partea superioară a cursului Dravei cuprinzând aceea ce compune astăzi Carintia și Styria. A fost făcut provincie romană sub August.

Serrati. — Bani de argint zimțuiți pe margine.

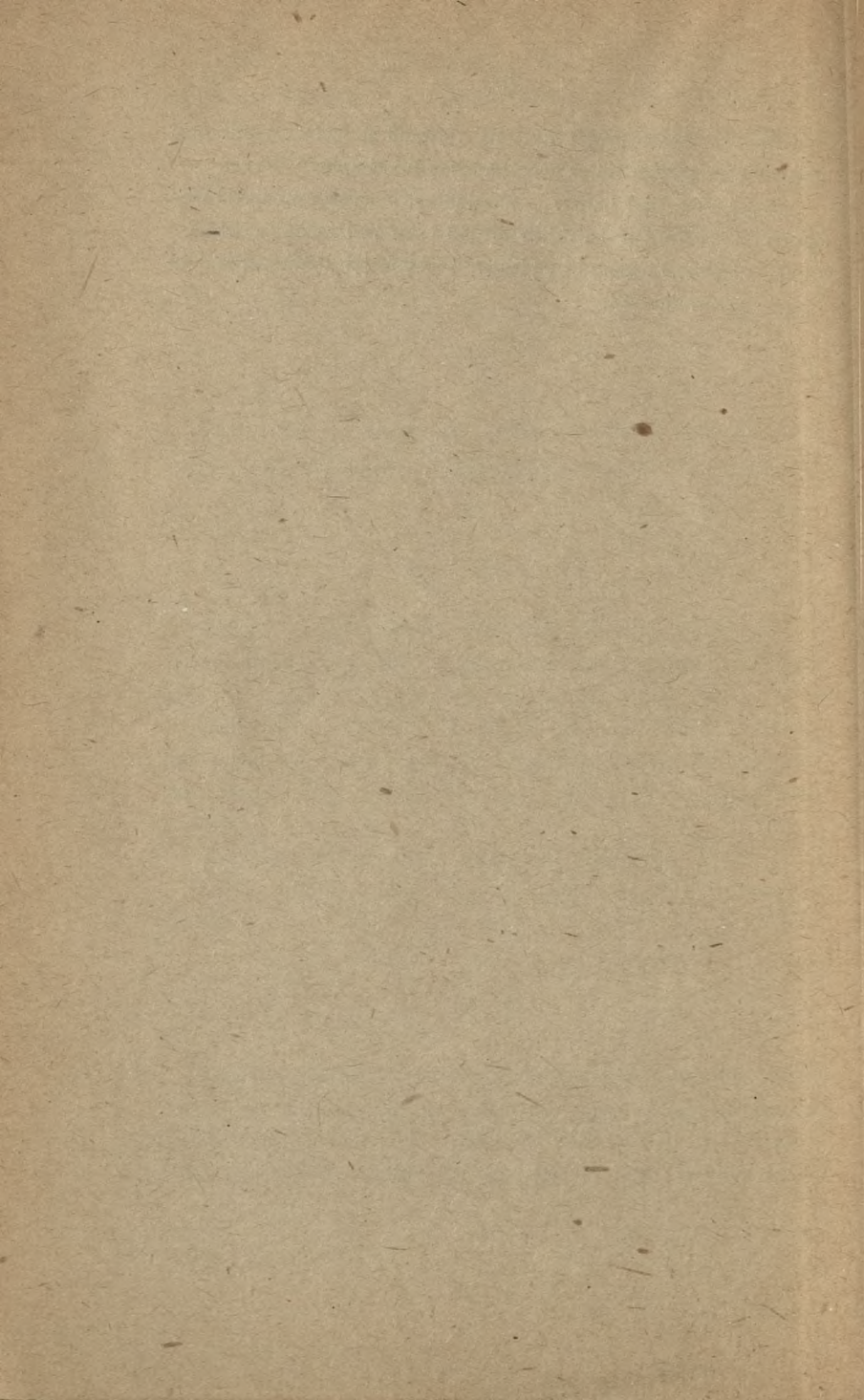
Bigatti. — Bani remarcabili prin imprimarea unui car tras de doi cai.

CAP. 8.

Vespasian Flavius. — Invingător în mai multe lupte al Britaniei, el este comandantul armatelor sub imperiul lui Claudius și conduce războiul împotriva Iudeilor în Palestina, unde este proclamat împărat pe muntele Karmel (Hist. II, 78). Domnind între

anii 69—79, el întemeiază dinastia flaviană și se face vestit prin energia caracterului lui și a obiceiurilor lui simple.

Se spune că fiind bolnav și simțindu-și moartea aproape el făcú supremul efort de a se ridica zicând celor ce-l înconjurau : «Un împărat trebuie să moară în picioare». Apoi își dădú sufletul în brațele generalilor săi.

PARTEA II-a

CAP. 28.

Osi, Araviscii. — Despre Oși Tacit spune că adevărata origină a lor este panoniană, fapt pe care-l confirmă limba vorbită de acel popor (Cap. 43. De Germ. liber). Nimic mai mult nu se știe despre acest popor. În ce privește pe Aravisci Plinius le așează obârșia pe malurile Dravei și Savei în Panonia.

Treverii, Nervii. — Primii, după cum indică și numele, ocupau ținutul din jurul localității Trèves, întinzându-se între Mosella și Rin. Cealalți locuiau partea Galiei belgice, pe malul stâng al Rinului pe unde sunt astăzi Cambrai și Tournai.

Tribocii. — Așezați pe partea stângă a Rinului, ocupau ținutul care înconjură localitatea *Argentoratum*, Strassburgul de astăzi; mai în jos pe Rin veneau *Nemeții* și în sfârșit ținuturile orașului de azi Worms le ocupau *Vangionii*.

Agrippinieni. — Agrippina, fiica lui Germanicus, soția lui Claudius și mama lui Neron, a stabilit o colonie romană în ținuturile Ubiilor fundând localitatea *Colonia Agrippinensis* (Tac. Ann. XII 27), orașul Köln de astăzi.

CAP. 29.

Batavii. — Emigrați într-o epocă necunoscută, s'au așezat între Meuse și Wall unde i-a găsit expediția lui Caesar.

Mattiacii. — Locuiau între Main, Rin și Lahn, deci în ducatul de Nassau de astăzi.

Ogoarele decumative. — Sunt teritoriile dela Est de Rin și Nord de Dunăre care, desigur, cuprindeau în ele o parte din ducatul de Baden, din Württemberg și Susbia. Numele de *ogoare decumative* este în mod evident sinonim cu *decumanus ager* cuvânt întrebuițat de Ciceron pentru a designa pământurile care datorau Romanilor o dijmă a produselor lor.

CAP. 30.

Catti. — Ocupau Hessa, Hanau și o parte din Franconia.

CAP. 32.

Usipii și Tencterii. — Ambele popoare locuiau ținuturile din fața Coloniei Agrippinensis pe malul stâng al Rinului de jos, strâns legați de acest fluviu (Rhenodiscretagenes, Hist. IV, 64 Tac); Usipii la Nordul acelei localități, Tencterii în fața și în Sudul ei.

CAP. 33.

Bructerii. — Locuiau ținuturile westfalice dintre Ems și Lippe mprejurul localităților de azi Osnabrück și Münster; *Chamavii* mai la Nord în ținutul Bentheim; *Angrivarii* în Lüneburg.

CAP. 34.

Dulgubnii și Chauusarii. — Unele dintre popoarele cele mai puțin cunoscute (haud perinde memoratae gentes); locuiau probabil între Weser și Ems.

Frisii. — Erau cuprinși între Ocean la Nord, Rin la Vest și Ems la Răsărit. Lacurile în jurul cărora ei locuiau sunt acelea care mărindu-se și unindu-se au format mai târziu golful Zuyderzee. Frisii mari ocupau teritoriile Frieslandei de azi, Frisii mici Nordul și Sudul Olandei.

Coastele nemărginitele lacuri. — Lacurile care au dat naștere golfului Zuyderzee, după cum s'a spus mai sus. Prin aceste lacuri străbătù în an. 12 în. de Crist. Drusus Germanicus, — fratele lui Tiberius — până în Marea Nordului.

CAP. 35.

Chaucii. — Numiți de asemeni și Cauchi; așezați pe malul stâng al Elbei inferioare, vecini ai Frisilor (vest) și ai Cattiilor (sud), ei posedau vaste și indestul de populate ținuturi.

CAP. 36.

Cheruscii. — Locuiau între Weser și Elba în ținuturile din Hildesheim, Paderborn, Halberstadt și Magdeburg.

Fosii. — Vecini ai Cheruscelor și supușii lor, locuiau probabil o parte a provinciei Hildesheim. Numele lor se va fi transmis desigur râulețului «Fuse» care se varsă în Aller și localității «Fosenbrak» a acelei provincii.

CAP. 37.

Cimbrii. — Ocupau Holsteinul și Schleswigul în Jutlanda. (V Cap. 2 al Apend.)

Cel de al doilea consulat al Impăratului Traian. — Prin această indicație se fixează data la care Tacit a scris această monografie a vechii Germanii, adică sub cel de al doilea consulat al lui Traian, an. 98 d. Christ.

Despotismul lui Arsaces. — Arsaces fundează monarhia Parților după ce smulsese aceste popoare de sub dominația regilor macedoneni (255 în. de Christ.) statornicind astfel dinastia Arsacizilor care domnii dela 256 în. de Christ. până la 226 după Christ. În anul 53 în. de Christ., M. Licinius Crassus — triumvir cu Caesar și Pompeiu — a fost trimis cu o numeroasă armată să supue pe Parți. Lupta, dată la Carrhae, s'a sfârșit prin zdrobirea trupelor

romane și prin omorârea lui Crassus. Această înfrângere însă a fost răsbunată de *Ventidius Bassus*, care în an. 38 în. de Christ. isbutil printr'o definitivă luptă să învingă pe Parti. *Pacorus*, fiul regelui parti, își pierdă în această luptă odată cu tronul și viața.

Carbo, Cassius etc. — Generali romani cari au fost învingiți de Cimbri și de Teutoni în diferite locuri și la diferite date. În anul 102 în. d. Chr. însă Cajus Marius bătut pe Teutoni la Aix în Provence și pe Cimbri la Verona, an 101.

CAP. 38.

Suevi. — Tacit extinde numele de «Suevi» la toate popoarele care se aflau între Elba și Oder și chiar celor din Scandinavia.

CAP. 39.

Semnonii. — Locuiau între Elba, Oder și Vistula, ocupând teritoriul din Brandenburg, Silezia și Saxonia.

CAP. 40.

Longobarzii. — Mic dar puternic popor — ocupau pământurile de pe malul Elbei inferioare; mai târziu au pus stăpânire pe Lombardia căreia i-au împrumutat și numele lor.

Reudignii, Avionii, Anglii etc. — Sunt popoare despre care — exceptând pe Anglii — nu se cunoaște aproape nimic. Locuiau însă în mod sigur între Oder, Elba și Marea Baltică, ocupând Mecklenburgul și o parte din Holstein.

Pe o insulă a oceanului etc. — Anume insula Rügen.

CAP. 41.

Hermundurii. — Atingeau Dunărea, având la Sud-Vest și la Vest ținuturile decumatece și pe Chatii de care îi despărțea r. Saale; la Est munții Boemiei, iar la Nord triburile Sueve, mai ales pe Semnoni. (Vezi deasemeni Cap. 2 al Apend.)

Splendida provincie colonizată. — Augsburgul.

Elba. — Fluviu pe care l-au atins în expedițiile lor militare numai Drusus și Tiberius. Dela anul 4 d. Christ. nici o armată romană n'a mai putut pătrunde până la el.

CAP. 42.

Nariștii. — Ocupau partea Bavariei dintre Dunăre și Boemia *Marcomanii* Boemia, de unde isgoniseră pe Boii; *Quarii* Moravia și partea din Austria situată între Dunărea și Moravia.

CAP. 43.

Marsignii, *Cotinii*, *Oșii* și *Burii*. — Popoare așezate la izvoarele Oderului și Vistulei.

Lugii. — În Silezia și Polonia vestică.

CAP. 44.

Gotonii. — Așezați la Sud de Aestii, pe malul drept al Vistulei. *Rugii* și *Lemorii*. — în Pomerania.

Suionii și *Sitonii*. — În insulele Danemarcei, dar mai ales în Suedia și Norvegia, pe care cei vechi le socotiau drept insule.

CAP. 15.

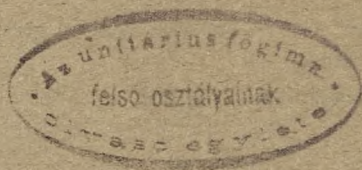
Dincolo de Suioni se află o altă mare. — Canalul Jutlandei și partea estică a Mării Nordului care scaldă Norvegia.

Aestii. — Așezați în jurul localității de azi Danzig.

CAP. 46.

Peucini, *Veneții* și *Fennii*. — Popoare așezate în Nord-Estul Germaniei.

Sarmații. — v. Cap. 1 al Apend.

DIN PUBLICAȚIUNILE CASEI ȘCOALELOR

I. BIBLIOTECA AUTORILOR CLASICI GRECI ȘI ROMANI

		<u>Lei B.</u>
No. 1.	Eutropius, tradus de <i>G. Popa-Lisseanu</i>	12,—
» 2.	Juvenalis, tradus de <i>Anghel Marinescu</i> . . . sub tipar	
» 3.	Analele lui Tacit, Vol. I, tradus de <i>E. Lovinescu</i>	22,—
» 4.	Analele lui Tacit, Vol. II	20,—
» 5.	Iliada, traducere de <i>Murnu</i>	11,50
» 6.	Visul lui Scipio, traducere de <i>St. Ioan</i>	—,80
» 7.	Corespondența lui Pliniu cu Impăratul Traian, traducere de <i>G. Popa-Lisseanu</i>	4,—
» 8.	Sofocle. Oedip la Colona, traducere de <i>M. Iorgulescu</i>	3,25
» 9.	Alcesta, traducere de <i>M. Iorgulescu</i>	2,25
» 10.	Comediile lui Terențiu, traducere de <i>V. Popp</i>	8,75
» 11.	Despre Legea agrară — Cicero — traducere de <i>I. Suchianu</i>	4,—
» 12.	Carte despre Germania — Tacitus — traducere de <i>I. P. Sachelarie</i>	4,50

II. BIBLIOTECA TEXTELOR LATINE

No. 1.	Tacitus Annales	sub tipar
» 2.	Oratio pro Marcello	1,—
» 3.	Titi Livii, Ab urbe condita	sub tipar
» 4.	P. Virgili Maronis. Opera Aeneidos	sub tipar
» 5.	Salustius. De co juratione Catilinae	3,75
» 6.	Ovidius. Tristia	10,50
» 7.	Caesar. De bello gallico	18,—
» 8.	Ovidius. Metamorfozele	sub tipar

Lei = 10
[Signature]